

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 26 października 2016 roku A. S. wniósł o zasądzenie od (...) Spółki Akcyjnej w W. kwoty 8.400,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Jako podstawę swojego roszczenia powód wskazał, iż zawarł z pozwaną umowę ubezpieczenia na życie z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym na podstawie Ogólnych Warunków Ubezpieczenia na Życie z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym (...), ze składką regularną. Wskazana umowa uległa rozwiązaniu, wskutek nieopłacenia przez ubezpieczającego składki, a pozwana powołując się na postanowienia OWU o opłacie za całkowity wykup wartości polisy, potrąciła powodowi kwotę 8.400,00 zł.

Powód podniósł, że umowa została zawarta przy użyciu wzorców umownych, a jej warunki, poza wysokością składek, nie były z nim uzgodnione indywidualnie. W jego ocenie narzucona jednostronnie przez pozwaną regulacja wzorca umownego była sprzeczna z dobrymi obyczajami i rażąco naruszała interesy konsumentów, prowadząc do naruszenia równowagi pozycji stron stosunku ubezpieczeniowego. Wskazał, że analogiczne postanowienia umowne, przewidujące obowiązek ponoszenia opłat likwidacyjnych, zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych UOKiK. W ocenie powoda klauzule, na podstawie których pozwana zatrzymała wskazaną kwotę, stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i jako takie go nie wiążą. Powód podał także, że klauzule te uprawniają pozwaną do potrącania kwot całkowicie oderwanych od kosztów związanych z likwidacją polisy i w jej ocenie stanowią sankcje za rozwiązanie umowy (tzw. kwota wykupu). Odnośnie żądania zapłaty odsetek powódka wskazał, iż zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego roszczenia z tytułu nienależnego świadczenia, stają się wymagalne od chwili ich spełnienia.

(pozew, k.3-8)

W odpowiedzi na pozew (...) Spółka Akcyjna w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Pozwana w pierwszej kolejności podniosła, że kwestionuje wysokość roszczenia dochodzonego pozwem, bowiem pobrana przez nią opłata wyniosła 8.252,47 zł. Nadto, nie jest i nigdy nie była wzbogacona względem powoda. Nadto, powodowi przed zawarciem umowy doręczono OWU mające zastosowanie do umowy wraz z tabelami opłat i wysokości opłat likwidacyjnych. Tym samym wskazany wzorzec umowy wiąże powoda. Co więcej dopiero rozwiązanie umowy ubezpieczenia generuje określone koszty po stronie ubezpieczyciela, a zatem powinny być one pokryte poprzez pobranie opłaty likwidacyjnej. Inne opłaty pobierane przez ubezpieczyciela, nie pozwalają na pokrycie tych kosztów. W dalszej kolejności wskazała, iż postanowienia dotyczące zasad naliczania i wypłacania Wartości Wykupu nie stanowią postanowień abuzywnych w rozumieniu kodeksu cywilnego. Argumentowała, że wypłata Wartości Wykupu stanowi świadczenie główne ubezpieczyciela i została ona sformułowana w sposób jednoznaczny. Wskazała również, że powódka przed zawarciem umowy otrzymała komplet dokumentów o warunkach zawieranej umowy, co potwierdziła własnoręcznym podpisem. W ocenie pozwanej sposób obliczania Wartości Wykupu ma swoje uzasadnienie w strukturze kosztów poniesionych przez nią w związku z zawarciem przedmiotowej umowy.

(odpowiedź na pozew, k. 23v-28)

Do czasu zamknięcia rozprawy strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska procesowe.

(protokół, k.51)

Sąd ustalił następując stan faktyczny:

W dniu 29 kwietnia 2013 roku A. S. zawarł z (...) Spółką Akcyjną w W. umowę ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi OmniProfit P., potwierdzoną polisą o nr (...). Zgodnie z zawartą umową powód był zobowiązany do opłacenia składek, a ubezpieczyciel do udzielenia powodowi ochrony ubezpieczeniowej na wypadek śmierci, a także alokacji uiszczonych przez powoda składek. W czasie trwania umowy powoda obowiązywał

wzorzec umowny - „Ogólne warunki ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym OmniProfit P.”.

(polisa, k.12)

Zgodnie z Artykułem VI OWU umowa ulegała rozwiązaniu m. in. wskutek:

5.2 wypłacenia wartości wykupu – w dniu dokonania przez Towarzystwo wypłaty wartości wykupu,

5.3 nieopłacenia przez Ubezpieczającego składki regularnej na zasadach określonych w umowie.

9. w przypadku rozwiązania umowy w związku ze zdarzeniami określonymi w art. 5 pkt 5.3 i 5.4 oraz w ust. 8, Towarzystwo dokonana wypłaty wartości wykupu.

W myśl postanowień artykułu IX pkt 1. wykup polisy polega na wypłacie Ubezpieczającemu Wartości Wykupu.

2. Polisa ma wartość wykupu równą sumie wartości polisy i wartości dodatkowej pomniejszonej o opłatę za całkowity wykup wartości polisy oraz opłatę za całkowity wykup wartości dodatkowej. Wysokość opłat określona jest w tabeli opłat i limitów.

5. Opłata z tytułu całkowitego lub częściowego wykupu wartości polisy określona jest, jako procent wypłaconej wartości polisy powstałej ze składek regularnych należnych w pierwszych pięciu latach polisy.

7. opłata z tytułu całkowitego lub częściowego wykupu wartości dodatkowej określona jest kwotowo, w wysokości określonej w Tabeli opłat i limitów.

8. wysokość częściowej wypłaty wartości polisy nie może być niższa od wartości minimalnej określonej przez Towarzystwo w Tabeli opłat i limitów. W następstwie wykupu liczba jednostek uczestnictwa zgromadzonych na odpowiednim rachunku (składek regularnych lub składek dodatkowych) zostanie pomniejszona o liczbę jednostek wynikającą z podzielenia kwoty wykupu przez cenę sprzedaży jednostki uczestnictwa. W zależności od roku polisy kwota całkowitego lub częściowego wykupu wartości polisy zostanie pomniejszona o procentową opłatę z tytułu dokonanego wykupu, określoną w Tabeli opłat i limitów.

11. Towarzystwo dokonana wypłaty wartości polisy (całkowitej lub częściowej) lub wartości dodatkowej (całkowitej lub częściowej) po otrzymaniu oświadczenia Ubezpieczającego, złożonego na kompletnie i poprawnie wypełnionym formularzu Towarzystwa i potwierdzeniu tożsamości Ubezpieczającego.

Zgodnie z tabelą opłat i limitów pkt. 4 opłata za całkowity wykup wartości polisy kształtowała się następująco:

Rok polisy	% wartość polisy utworzonej ze składki regularnej należnej w pierwszych pięciu latach polisy
1	98
2	95
3	85
4	70

5	55
6	40
7	25
8	20
9	10
10	5
11 i następne	0

(OWU k.33v-41 wraz z Załącznikiem w postaci Tabeli opłat i limitów)

Powód dokonał wpłaty składki w początkowym okresie trwania umowy. Pozwana każdorazowo informowała go o terminie wpłaty kolejnej składki.

(harmonogram płatności, k.34v-41)

W dniu 24 lutego 2014 roku doszło do rozwiązania umowy a pozwana dokonała całkowitej wypłaty wartości wykupu polisy, tym samym rozwiązując umowę z powodem. Pozwana pobrała kwotę 8.400,00 zł tytułem opłaty likwidacyjnej.

(okoliczność bezsporna)

Pismem z dnia 5 października 2016 roku powód wezwał pozwana do zapłaty na jego rzecz kwoty 8.400,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisma.

(wezwanie, k.15)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych powyżej dokumentów, które Sąd w całości uznał za wiarygodne, gdyż ich rzetelność i prawdziwość nie była przez strony kwestionowana. Dodać przy tym należy, iż ustalenia faktyczne były między stronami w doniosłej mierze bezsporne, a spór sprowadzał się do prawidłowej oceny prawnej sprawy.

Sąd oddalił wnioski dowodowe o dopuszczenie dowodu z dowód z przesłuchania stron, jak również wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu ubezpieczeń (k.23v) gdyż okoliczności, które miały wykazać wskazane dowody, nie miały one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie, co do zasady, jak i co do wysokości.

Dodać należy, że swoje roszczenie powód opierał na przepisach dotyczących bezpodstawnego wzbogacenia, argumentując, iż postanowienia umowne, na podstawie których pozwana pobrała świadczenie tzw. opłaty likwidacyjnej, były nieważne, bowiem winno zaliczyć się je do klauzul niedozwolonych, które nie wiążą konsumenta.

Zgodnie z art. 3851 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§1). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§3). Z kolei art. 385 2 kc stanowi, że oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Przenosząc powyższą regulację, na grunt przedmiotowej sprawy, wskazać należy, iż nie budzi wątpliwości, że postanowienia przedmiotowej umowy nie były uzgodnione indywidualnie, ponieważ powód nie miał na ich treść rzeczywistego, a właściwie żadnego wpływu, a samo zawarcie umowy było akceptacją postanowień umowy wynikających z wzorca umowy zaproponowanego mu przez kontrahenta.

Kolejną kwestią jest konieczność zbadania, czy postanowienia dotyczące tzw. opłat likwidacyjnych, dotyczą głównych świadczeń stron, do którego przepisy o klauzulach abuzywnych nie mają zastosowania. W tym zakresie, Sąd podziela stanowisko Sądu Najwyższego (sygnatura akt I CSK 149/13) w którym wskazano, że analizowana umowa (tzw. polisolokaty) jest umową mieszaną z elementami klasycznego modelu umowy ubezpieczenia na życie i postanowieniami charakterystycznymi dla umów, których celem jest inwestowanie kapitału. Przewidziana umową ochrona ubezpieczeniowa ma jednak ze względu na sumę ubezpieczenia charakter symboliczny, dominuje więc aspekt kapitałowy uzasadniający pogląd, że cel umowy zakłada istnienie długotrwałego stabilnego stosunku prawnego łączącego strony w celu zgromadzenia jak najwyższego kapitału i wygenerowania możliwie najlepszego efektu ekonomicznego dla ubezpieczającego, co zapewnia także ubezpieczycielowi określone korzyści.

Uzasadniając powyższe stanowisko wskazać należy, że tego typu umowy nie są zawierane przez klientów w celu uzyskania jakiegoś świadczenia na wypadek śmierci czy też dożycia, choć konstrukcja ogólnych warunków ubezpieczenia mogłaby wskazywać, że te dwa cele są celami głównymi umowy, ale mają być one dla konsumentów alternatywną dla lokat bankowych i zwykłych rachunków inwestycyjnych formą uzyskiwania korzyści z kapitału.

W ocenie Sądu główne świadczenia stron zostały precyzyjnie wskazane w polisie ubezpieczeniowej. Niemniej jednak, postanowienia umowne dotyczące opłaty likwidacyjnej nie są głównym świadczeniem stron, a instytucja ta zbliżona jest raczej do prawa odstąpienia od umowy.

W umowie ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym ubezpieczyciel zobowiązuje się do następujących świadczeń głównych:

1) świadczenia na wypadek śmierci osoby ubezpieczonej (art. 805 § 1 i § 2 pkt 2 k.c. w związku z art. 829 § 1 pkt 1 k.c.), oraz

2) świadczenia polegającego na zarządzaniu na zlecenie, lecz nie na rachunek ubezpieczającego, środkami pieniężnymi pochodzącymi z wpłaconych składek, stanowiącymi ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy, tj. rezerwę ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający (art. 805 § 1 k.c. w związku z art. 3531 k.c. oraz art. 2 ust. 1 pkt 13 i art. 151 ust. 2 pkt 6 ustawy o działalności ubezpieczeniowej).

Głównym świadczeniem ubezpieczającego w umowie ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym jest zapłata składki (art. 805 § 1 k.c.). Obowiązek zapłaty składki ciąży na ubezpieczającym, chociażby zawarł on umowę ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym na cudzy rachunek (art. 808 § 1 k.c.). Głównym świadczeniem ubezpieczającego jest również wynagrodzenie za zarządzanie na zlecenie, lecz nie na jego rachunek, środkami pieniężnymi pochodzącymi z wpłaconych składek, stanowiącymi ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy.

W konsekwencji, stwierdzić należy, iż wszystkie inne świadczenia związane z umową ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym nie mają charakteru głównych świadczeń stron i powinny być kwalifikowane jako świadczenia uboczne. Tym samym, postanowienia dotyczące opłaty likwidacyjnej mogą być badane pod kątem abuzywności.

Powód wskazywał, iż postanowienia umowne dotyczące opłaty likwidacyjnej została określona w sposób niejednoznaczny i nie pozwalający ubezpieczonemu na samodzielne i precyzyjne ustalenie jego wysokości, a wyliczona opłata likwidacyjna, która pomniejszyła świadczenie wypłacone powodowi stanowi rażąco wygórowaną karę umowną. Sąd w pełni podziela to stanowisko. Wskazać bowiem należy, że praktyką stosowaną przez pozwaną było pobieranie tzw. opłaty likwidacyjnej ze środków znajdujących się na rachunku podstawowym, która nie została w ogólnych warunkach ubezpieczenia zdefiniowana, choć w karcie parametrów obowiązującej w dniu zawarcia umowy, określono procentowo jej wysokość. Tym samym Sąd uznał, że rosnący charakter opłaty przy również rosnącej sumie środków zgromadzonych na rachunku podstawowym spełnia cechy niedozwolonego postanowienia umownego w rozumieniu art. 385 3 pkt 17 k.c., z uwagi na rażące naruszenie interesu powoda jako konsumenta a przy okazji nakłada na niego obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej za odstąpienie od umowy.

W ocenie Sądu pobieranie opłaty likwidacyjnej zostało wprowadzone, ponieważ zamiarem strony pozwanej było blokowanie wypowiedzenia przez klienta umowy, a nie potrącenie kosztów. W uzasadnieniu wyroku z dnia 18 grudnia 2013 (sygn. akt I CSK 149/13) Sąd Najwyższy wskazał, że w postanowieniach badanego wzorca umownego nie ma jednoznacznego wskazania, iż opłata likwidacyjna służy pokryciu znacznych kosztów ponoszonych przez ubezpieczyciela w związku z zawarciem umowy, a ponadto ma na celu zrównoważenie szczególnego prawa przysługującego ubezpieczającemu w postaci prawa wykupu. Takie więc ukształtowanie obowiązku nałożonego na konsumenta jest niezgodne z dobrymi obyczajami, wymagającymi lojalność przedsiębiorcy wobec konsumenta oraz jasnych i przejrzystych postanowień umownych bez zatajania jakichkolwiek okoliczności wpływających na prawną i ekonomiczną sytuację konsumenta w razie zawarcia umowy. Wyrażony pogląd, Sąd w pełni podziela, stąd ustalił, iż przedmiotowe postanowienie umowne należy zakwalifikować jako klauzulę niedozwoloną.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na to, że mechanizm ustalania opłaty likwidacyjnej abstrahuje całkowicie od faktycznie poniesionych kosztów związanych z umową. Pozwana nie wykazała bowiem, aby wysokość opłaty likwidacyjnej faktycznie była uzasadniona poniesionymi przez nią kosztami. W konsekwencji przyjęć należało, iż mechanizm ustalania wysokości tych „kosztów” abstrahujący do faktycznej ich wysokości wskazuje, że jego celem było wywarcie na konsumentach presji, w celu dalszego trwania w stosunku umownym, a nie zabezpieczenie własnych interesów poprzez minimalizację strat związanych z tym, że strona poniosła koszty licząc na długoletnie trwanie stosunku umownego.

Podsumowując stwierdzić trzeba, że zakwestionowane postanowienia umowne kształtują obowiązki leżące po stronie powodowej w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. Klauzula umożliwiająca potrącenie ułamkowej wysokości wartości świadczenia jest niedozwoloną klauzulą umowną i faktycznie jej celem nie jest pokrycie poniesionych kosztów, ale utrzymanie stosunku umownego. Zgodnie z cytowanym wyżej orzeczeniem Sądu Najwyższego „rażące naruszenie interesów konsumenta” w rozumieniu art. 385 1 § 1 k.c. oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast „działanie wbrew dobrym obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku. Obie wskazane w tym przepisie formuły prawne służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają zakres określony przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta. Nie budzi wątpliwości, iż postanowienia umowy, które zastrzegają nieuzasadnione świadczenia na wypadek wcześniejszego rozwiązania umowy rażąco naruszają interes konsumenta oraz godzą w równowagę kontraktową stosunku.

Mając na uwadze powyższe, powództwo, oparte na normie wynikającej z art. 405 k.c. Zgodnie z powołanym przepisem kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści

w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Konsekwencją ustalenia abuzywności postanowień umownych dotyczących nałożenia i wyliczenia tzw. opłaty likwidacyjnej, było uznanie ich nieważności. Dlatego też, świadczenie, które pobrała strona pozwana, w istocie pobrane zostało bez podstawy prawnej, a powodowi należy się jego zwrot, w pełnej wysokości. Stąd też, na podstawie art. 405 k.c. Sąd w punkcie pierwszym wyroku zasądził 8.400 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu – 26 października 2016 roku. Wskazać bowiem należy, że roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia staje się wymagalne od chwili jego spełnienia (najwcześniejszy możliwy termin od którego dłużnik może żądać zwrotu). Nadto, przed wniesieniem pozwu pozwana wezwana została do zapłaty spornej kwoty (wezwanie k.15).

Na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i art. 108 k.p.c., w punkcie 2 wyroku Sąd orzekł o kosztach procesu, zgodnie z zasadą, iż strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowej obrony lub dochodzenia praw. Pozwana przegrał niniejszą sprawę w całości, tym samym obowiązany jest zwrócić powodowi te koszty w takim samym stosunku (zasada odpowiedzialności za wynik procesu).

Na koszty obrony swoich praw przez powoda złożyły się w niniejszej sprawie: opłata sądowa od pozwu – 420 zł, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego będącego radcą prawnym w kwocie 2400,00 zł, ustalone zgodnie z przepisem § 2 pkt 4 rozporządzenia Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku poz. 1804 ze zm.) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa 17,00 zł.

Zarządzenie ;

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego